

ĂN – CHƠI PHẦN 11

(Sưu tập từ các trang www.rice.com)

Mục lục

[7 Kỳ Quan Cổ đại của Thế Giới](#)

[Về Hà Tiên ăn ốc giác](#)

[10 Thành phố hấp dẫn nhất Châu Á](#)

[Australia – Nồng nàn hương vị biển](#)

[Những Kỳ Quan Trung Hoa](#)

[Malaysia Quyến Rũ](#)

[Đến Mỹ Thăm Vườn quốc gia Yosemite](#)

[Singapore: Đêm dài bất tận](#)

[Trung Quốc: Hấp dẫn phố đi bộ mua sắm](#)

[Đến Bắc Kinh - Hai chiều Văn Hóa](#)

[Đến Vân đồn thăm thương cảng xưa](#)

[Đến Cà mau - Viên ngọc Đất Mũi](#)

7 Kỳ Quan Cổ đại của Thế Giới

Có nhiều người thắc mắc tại sao lại chỉ có bảy kỳ quan. Thực tế không có sự giải thích cụ thể nào, nhưng con số "7" có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong thần thoại học và tôn giáo học. Người ta luôn nói về bảy cánh cửa dẫn tới thiên đàng, bảy ngày trong một tuần và bảy biển lớn. Đường như nó luôn gắn chặt với truyền thống, lịch sử của vùng Địa Trung Hải và Trung Đông. Vậy, bảy kỳ quan này có sức hút gì để du khách “không thể không chiêm ngưỡng”?

Bảy kỳ quan thế giới là những công trình kiến trúc và điêu khắc hoàn hảo đại diện cho những thành tựu tuyệt vời nhất của nền văn minh cổ đại nhân loại. Nhà sử học Herodotus (305 - 240 TCN) là người lập nên danh sách bảy kỳ quan này, ông không sử dụng từ "kỳ quan" mà dùng từ "theamata" có nghĩa là "không thể không chiêm ngưỡng".

Kim tự tháp Giza là kỳ quan cổ nhất, lớn nhất và duy nhất còn tồn tại đến tận bây giờ. Tượng Colossus tồn tại trong khoảng thời gian ngắn nhất (56 năm). Vườn treo Babylon là kỳ quan bí hiểm và gây nhiều tranh cãi nhất về sự tồn tại của mình, còn ngọn hải đăng Alexander là kỳ quan duy nhất có giá trị thực tiễn.

Có nhiều người thắc mắc tại sao lại chỉ có bảy kỳ quan. Thực tế không có lý do cụ thể nào nhưng con số "7" có ý nghĩa đặc biệt quan trọng trong thần thoại học và tôn giáo học. Người ta luôn nói về bảy cánh cửa dẫn tới thiên đàng, bảy ngày trong một tuần và bảy biển lớn. Đường như nó luôn gắn chặt

với truyền thống và lịch sử của Địa Trung Hải và Trung Đông.

1. Kim tự tháp Giza

Người Ai Cập có câu tục ngữ: "Con người sợ thời gian nhưng thời gian lại sợ các kim tự tháp". Kim tự tháp Giza được xây dựng vào thế kỷ thứ 26 TCN. Nó là công trình kiến trúc cao nhất thế giới (145,75 m) trong 4.400 năm cho đến khi tháp Eiffel xuất hiện năm 1889. Kim tự tháp Giza là một tổng thể 3 kim tự tháp, trong đó kim tự tháp Khufu được coi là kỳ quan của thế giới vì nó được xây dựng đầu tiên, có vị trí quan trọng hơn hai kim tự tháp còn lại.

Kim tự tháp Khufu do vị Pharaoh thứ 4 có tên là Khufu xây dựng để làm mộ cho mình. 100.000 người lao động trong 20 năm cùng hơn 2 triệu phiến đá (mỗi phiến nặng hơn 2 tấn) mới hoàn thành được kim tự tháp này.

2. Vườn treo Babylon

Vườn treo Babylon do nhà vua Nebuchaduezzar xây dựng cho nữ hoàng của mình. Vì thời tiết nắng gắt ở Mesopotamia luôn khiến bà nhớ tới miền quê Medes đầy cây xanh hoa lá nên nhà vua đã cho xây dựng một khu vườn tái tạo quang cảnh của quê hương bà.

Vườn treo được "treo" trên mái hiên chứ không phải là "treo trên dây thừng" như khi nghe đến tên của nó. Đỉnh cao vẻ đẹp của khu vườn là hệ thống đài phun nước gồm hai bánh xe lớn liên kết với nhau bằng dây xích có gắn thùng gỗ. Khi bánh xe quay, dây xích và thùng nước cũng chuyển động đưa nước ở một cái bể phía dưới lên trên cao tưới nước cho cây. Do Babylon không mấy khi có mưa và vùng này ít có đá lớn nên người ta xây khu vườn bằng gạch làm từ đất sét trộn với rơm băm nhỏ và nung dưới ánh nắng mặt

trời. Vì thường xuyên bị ngấm nước nên gạch dễ bị phân hủy và tuổi thọ của khu vườn rất ngắn.

3. Tượng thần Dớt ở Olympia

Thế vận hội với sự chứng kiến của thần Dớt là thời gian các bên ngừng giao chiến để tạo hành lang an toàn cho vận động viên. Tầm quan trọng của thế vận hội ngày một lớn nên người ta xây dựng đền thờ thần Dớt vào năm 470-460 trước CN cao 40 bộ và rộng 22 bộ. Thần Dớt ngồi trên ngai vàng nhưng đầu gần như chạm với trần nhà. Chính tỉ lệ không hợp lý này đã thể hiện được quyền lực, tầm cỡ và sức mạnh của thần Dớt. Làn da được làm bằng ngà voi; râu, tóc và áo choàng được làm bằng vàng. Năm 392 trước CN, bức tượng bị Hoàng đế Theodosius I phá hủy nhưng được một người Hy Lạp mang phần còn lại về Constantinople và đến năm 462 sau CN thì bị lửa thiêu hủy hoàn toàn.

4. Đền Artemis

Đền Artemis thờ thần Epheus Artemis, nữ thần sinh sản. Nó là công trình kiến trúc đầu tiên trong lịch sử được sử dụng đá cẩm thạch. Chiều dài của ngôi đền là 425 bộ và rộng 225 bộ với khoảng 127 cột đá cẩm thạch đỡ trần

nhà. Ngôi đền bị phá hủy bởi người Gô-tích vào năm 262 nhưng không được xây dựng lại.

5. Ngôi mộ Halicarnassus

Halicarnassus là thủ đô của một vương quốc nhỏ nằm bên bờ Địa Trung Hải. Năm 353 trước CN, vua Mausolus qua đời. Nữ hoàng Artemisia cũng là em gái của ông (theo tục lệ ở Caira thì người cai trị vương quốc phải kết hôn với em gái mình) quyết định xây một khu mộ thật lớn cho người chồng của mình. Ngôi mộ trở thành một công trình kiến trúc nổi tiếng thế giới đến nỗi cái tên Mausolus sau này đồng nghĩa với từ "ngôi mộ". Ngôi mộ cao bằng một tòa nhà 14 tầng. Vua Mausolus không nổi tiếng nhưng chính ngôi mộ đã khiến cho cả nhân loại biết đến ông.

6. Tượng Colossus ở Rhodes

Bước tượng Colossus

Tượng Colossus được người dân Rhodes xây dựng để cảm tạ công ơn của thần Helios, người đã giúp họ chiến thắng quân xâm lược. Hình dáng và vị trí của bức tượng vẫn còn là điều bí ẩn với nhân loại. Nhiều sách viết rằng bức tượng đặt ở cầu cảng trên đảo Rhodes, hai chân dạn ra giống như cổng vào và tàu thuyền qua lại dưới chân ông. Cũng có người nói bức tượng có phong

cách Hy Lạp truyền thống: khóa thân, đội vương miện và áo choàng qua vai trái.

Hình ảnh này đã tạo nguồn cảm hứng cho nhà điêu khắc người Pháp Bartholdi khi thiết kế tượng nữ thần Tự Do. Bức tượng chỉ tồn tại có 56 năm.

7. Ngọn hải đăng Pharos

Vào khoảng những năm 290 trước CN, cảng Alexandria phát triển rất thịnh vượng cần phải có một cơ chế dẫn đường cho tàu thuyền qua lại và cập cảng. Ptolemy Soter, người cai trị Alexandria lúc đó đã cho xây dựng ngọn hải đăng đầu tiên, công trình kiến trúc cao thứ hai trên thế giới, sau kim tự tháp Khufu. Ngọn hải đăng mang tên là Pharos vì được xây dựng trên đảo Pharos. Sau này "pharos" trở thành nghĩa gốc của từ "hải đăng" trong nhiều thứ tiếng: Pháp, Ý, Tây Ban Nha và Romania.

Về Hà Tiên ăn ốc giác

Ốc giác là loại ốc to con, có con hơn 1kg, mà phần thịt ốc chiếm hơn ½ trọng lượng. Loài ốc này thường sống theo các vùng đá rạn chìm khuất dưới mặt nước hoặc các vách đá, hang hốc ngập nước quanh chân các hòn đảo.

Ốc giác có nhiều từ vùng nam Côn Đảo kéo dài đến vịnh Thái Lan. Nhưng tập trung nhiều nhất ở biển Tây Nam, theo dải đá rạn

Ốc giác và món gỏi đặc sản

Thềm lục địa kéo dài từ mũi Nai, Hà Tiên, vòng qua Phú Quốc, men theo 105 hòn đảo lớn nhỏ trên vùng lãnh hải Việt Nam thuộc hai tỉnh Kiên Giang và Cà Mau, mà điểm xa nhất là quần đảo Nam Du.

Cho đến giờ vẫn chưa có ngư dân chuyên nghiệp trong việc khai thác ốc giác. Chúng thường được ngư dân bắt được tình cờ trong khi đánh lưới bao, lưới rút khai thác tôm cá trong vùng biển nông của vịnh Thái Lan. Hiện nay, các chợ thủy sản của Hà Tiên là nơi thường thấy tập trung bán mặt hàng này.

Sau khi bị bắt, con ốc giác có khả năng sống hàng tuần trong nước mặn. Trước nay, khi bắt được ốc giác theo những mẻ lưới tôm cá, ngư dân thường thức ngay món ốc này trên tàu như một tặng vật ngon lành của biển cả. Cách thưởng thức đơn giản món ốc giác là luộc hay nướng lên rồi chấm với muối tiêu chanh, hay nhấm kèm với một hạt muối, một trái ớt.

Từ đó người dân vùng Hà Tiên đã chế biến món ăn hấp dẫn - ốc giác trộn

gỏi. Thịt của con ốc giác gồm hai phần đều ăn được, phần cùi ốc trắng trong, cứng giòn như mề gà; phần ruột ốc màu nâu nhạt, mềm, vị bùi và béo mà người ăn ốc giác sành điệu gọi là gạch hay gan. Con ốc giác sau khi rửa sạch phần vỏ, đem hấp chín (hoặc luộc), cùi ốc được thái ra thành từng lát mỏng, sau đó trộn với bắp chuối (hoa chuối) thái mịn, rau răm, ớt, dầu ăn và gia vị. Phần ruột ốc xếp lên trên cùng cho khỏi nát, rồi rắc đều lên gỏi đậu phộng rang giòn.

Rượu mỏ quạ Hà Tiên (ngâm từ trái của một thứ dây leo mọc trên núi), hay rượu sim Phú Quốc (ngâm từ trái sim rừng Phú Quốc) mà nhấm với gỏi ốc giác, theo rĩ tai của con cháu Lưu Linh vùng này là không chỉ khoái khẩu mà còn rất có ích trong việc tăng cường nam tính.

Hiện nay gần như nhà hàng đặc sản nào ở Hà Tiên cũng sẵn có

10 Thành phố hấp dẫn nhất Châu Á

Theo kết quả bình chọn mới đây của tạp chí Travel and Leisure (Mỹ), trong số những thành phố đẹp và nổi tiếng ở Châu Á, có 10 thành phố được bình chọn là đẹp và hấp dẫn nhất. Hà Nội cũng được bình chọn là một trong những thành phố này.

Thành phố - Thủ đô Bangkok (Thái Lan)

Bangkok hay được gọi là Krung Thep, có nghĩa là “Thành phố thiên thần”. Được xây dựng vào khoảng năm 1782, Bangkok nổi tiếng với các công trình, danh thắng như Hoàng cung, chùa Vàng, chùa Bạc, sông Chao Phraya và những con kênh đào...

Thành phố Chiang Mai (Thái Lan)

Chiang Mai có nghĩa là “Thành phố mới”, nằm ở phía bắc Thái Lan, cách thủ đô Bangkok khoảng 800 km, được xây dựng vào khoảng thế kỷ XIII - năm 1296 bởi vua Mengrai. Sau những biến cố lịch sử, Chiang Mai đã được sáp nhập trở lại vương quốc Siam vào năm 1774 và nhanh chóng phát triển về mọi mặt như kinh tế, văn hóa, tài chính và trở thành khu vực phát triển đứng vào hàng thứ hai trong cả nước chỉ sau Bangkok.

Thành phố – Thủ đô Kathmandu (Nepal)

Kathmandu nằm ở độ cao khoảng 1300m, bao quanh thung lũng Kathmandu và chạy dọc theo dòng sông Bagmati. Ở đây khoảng năm 900 trước công nguyên đã sớm có người sinh sống, nên còn nhiều di tích nổi tiếng như Bốn xá lỵ ở thung lũng Kathmandu vào thời kỳ Ashoka đại đế (thế kỷ III trước công nguyên), những chữ viết trên đá thời kỳ Licchavi (năm 464 sau công nguyên)...

Thành phố Kyoto (Nhật Bản)

Kyoto là thủ đô của Nhật Bản và là nơi ở của Thiên hoàng từ năm 794 cho đến năm 1868. Hiện tại, Kyoto là một trong bảy thành phố lớn nhất Nhật Bản với số dân khoảng 1,5 triệu người. Với những ngôi đền và vô số các công trình kiến trúc cổ mang đậm dấu ấn lịch sử, cố đô Kyoto còn lưu giữ dấu tích của triều đại Heian với những đền đài, cung điện, trong một không gian thanh bình.

Thành phố Hồng Kông (Hongkong - Trung Quốc)

Hồng Kông là đặc khu hành chính của Trung Quốc, thuộc tỉnh Quảng Đông có diện tích khoảng 1.084 km², dân số khoảng 7 triệu người. Sau hơn 156 năm là nhượng địa của Anh sau cuộc chiến tranh Nha Phiến, Hồng Kông đã được sáp nhập trở về Trung Quốc vào năm 1997. và trở thành vùng đất giàu có với những tòa nhà có kiến trúc hiện đại vào bậc nhất, những khu mua

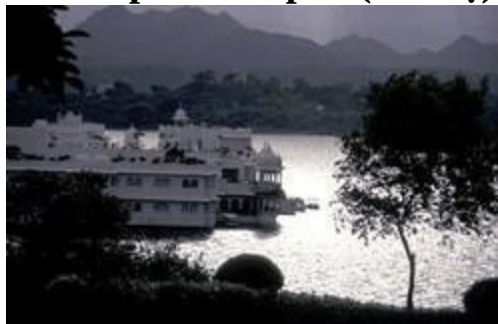
sầm sẫm uất và nhiều công trình văn hóa nổi tiếng.

Thành phố – Thủ đô Hà Nội (Việt Nam)

Hà Nội là một thành phố cổ được xây dựng năm 1010 dưới triều vua Lý Công Uẩn. Theo dòng thời gian, Hà Nội đã nhiều lần được đổi tên từ Thăng Long, Đông Đô đến Hà Nội. Hiện nay, ở đây vẫn còn lưu giữ nhiều công trình kiến trúc cổ bao gồm các khu phố cổ và hàng trăm ngôi chùa (Chùa Trấn Quốc, chùa Quán sứ, chùa Một cột) cùng các lễ hội đặc sắc (Hội Đống Đa, Cổ Loa, Hai Bà Trưng...) thu hút sự quan tâm đặc biệt của biết bao du khách.

Thành phố Udaipur (Ấn Độ)

Udaipur tọa lạc ở chân đồi của dãy đồi Aravalli, nằm ở phía nam của vùng Rajasthan (Ấn Độ), được mệnh danh là thành phố ao hồ, vì bao quanh nó là hàng loạt các hồ nước rộng lớn như Pichola Lake, Fateh Sagar, Udaipur Sagar và Swaroop Sagar... Tại đây còn có nhiều công trình kiến trúc đẹp như Jag Niwas (được xây dựng bằng đá hoa cương trong vòng 3 năm và hoàn tất vào năm 1746), Jag Mandir - công viên quốc gia nổi tiếng ở vùng đất Udaipur, đài thiên văn Udaipur...

Thành phố – thủ đô Bắc Kinh (Trung Quốc)

Nằm ở phần phía bắc Trung Hoa, có diện tích khoảng hơn 16.000km², dân số khoảng 14 triệu người, Bắc Kinh từng là kinh đô của nhiều triều đại như Liêu (916-1201), Kim (1115-1234), Nguyên (1260-1368), Minh (1368-1622), Thanh (1636-1911), và là thủ đô – trung

tâm hành chính - văn hóa Trung Quốc ngày nay. Với những công trình kiến trúc như những công trình kiến trúc nổi tiếng như Vạn Lý trường thành, Thập Tam Lăng, Tử cấm thành...

Thành phố Jaipur (Ấn Độ)

Jaipur cách thủ đô New Dehli khoảng 262 km, ra đời vào khoảng năm 1727 sau công nguyên bởi nhà vua, nhà thiên văn Sawai Jai Singh (bộ tộc Kachhawaha). Jaipur nổi tiếng với đài thiên văn Jantar Mantar (xây dựng vào thời của vua Sawai Jai Singh), bảo tàng Albert Hall, nơi trưng bày bộ sưu tập khổng lồ của những bức tranh, thảm, vật dụng bằng ngà, đá và có cả những tác phẩm điêu khắc bằng kim loại.

Thành phố Luang Prabang (Lào).

Luang Prabang hay còn gọi Louangphrabang là một trong những thành phố của nước Cộng hòa dân chủ nhân dân Lào, có dân số khoảng 22.000 người và nằm cách thủ đô Vientiane khoảng 425 km về phía bắc dọc theo dòng sông Mê Kông huyền thoại. Là một quốc gia Phật giáo vì vậy, khi viếng thăm Lào và thành phố Luang Prabang, du khách sẽ bắt gặp hình ảnh của những công trình kiến trúc Phật giáo, nơi đó có những mái chùa thâm nghiêm nằm khuất sau những hàng cây và những chiếc áo cà sa rực vàng...

Australia – Nồng nàn hương vị biển

Là thủ phủ của bang Victoria, Melbourne đồng nghĩa với nụ cười và niềm vui. Vùng vịnh và bán đảo ở Melbourne đặc tả bằng bãi biển dài, những món ăn khiến người ta không thể không nhớ và những chén rượu đã nhấp môi thì chẳng muốn về. Thành phố này là sự kết hợp ngoạn mục và hài hòa giữa kiến trúc cổ với hiện đại, giữa những khu phố dài với những vườn hoa công viên rợp bóng cây xanh.

 Là một quốc gia mà chiếm cả một châu, và tuy châu Úc là nhỏ nhất trong năm châu, nhưng Australia lại là hải đảo lớn nhất thế giới với đại dương mênh mông bao bọc xung quanh. Đất rộng bao la, những sa mạc rộng lớn bạt ngàn và những bờ biển dài như bất tận đem đến cho Australia vẻ gì đó vừa rất riêng tư vừa mạnh mẽ như tính cách chàng thủy thủ hiên ngang trước cuộc sống mạo hiểm và phấn khích giữa lòng biển cả.

Melbourne "thủ đô văn hoá"

Đến Melbourne là đến với niềm đam mê ẩm thực. Đừng cười khi nghe ai đó nói thành phố này có tâm hồn ăn uống lớn quá, mà cái tâm hồn ấy nó cứ phơi bày ra, đầy ắp, mời gọi và giục giã trong hàng nghìn nhà hàng dọc các con phố.

Có người đã từng ví Melbourne là thành phố của những lễ hội không có điểm dừng. Ở đây dù ngày hay đêm cũng không bao giờ thiếu những cuộc vui bất tận. Trong những quán nhạc Jazz, người ta say đến quên cái lạnh như đông cứng ánh đèn ngoài đường. Trong các khu chợ cả khách du lịch lẫn thổ dân như đều coi mua sắm là ý nghĩa duy nhất của cuộc sống.

Sydney lời chào thân thiện

Hơi thở của biển cả là một phần không thể thiếu được trong cuộc sống

hàng ngày của Sydney, thành phố với 24 bãi biển và quanh năm trời xanh trong với nắng rực rỡ.

Bên cạnh những rặng núi hùng vĩ, những bãi biển trải dài vô tận là những thị trấn già hơn cả nắng và những khu rừng quốc gia - nơi trú náu của hàng nghìn loài động vật quý hiếm trên thế giới. Thành phố cảng Sydney là sân chơi lý tưởng cho những ai yêu thích thuyền buồm, bơi lội, cắm trại hay câu cá.

Cùng với Nhà hát Con Sò, cầu cảng Sydney là biểu tượng nổi tiếng của thành phố này. Từ đỉnh cao nhất của nó bạn có thể thu gọn cả thành phố cảng trong tầm mắt với góc nhìn 360 độ. Hãy làm một tour đi bộ quanh Historical Rocks để tìm hiểu thêm về lịch sử và những bài dân ca Úc. Những con đường rải sỏi sẽ dẫn bạn đến các quán cà phê nhỏ và cả những viện bảo tàng lớn, nơi bạn sẽ nhận ra sự vĩ đại của văn hoá Úc bên những điều rất khiêm nhường. Muốn biết Sydney về đêm, nhớ ghé cảng Darling, khu ẩm thực, giải trí và mua sắm trung tâm của thành phố.

Golo Coast bờ biển vàng

Không phải ngẫu nhiên mà cả thế giới phải công nhận khu nghỉ mát đầu tiên của Úc này là một di văn hóa. Bờ biển Vàng dài 70km, được bao bọc bởi rừng nhiệt đới và cận nhiệt đới tươi tốt. Khí hậu ấm áp tạo cho mảnh đất này một sức hấp dẫn vô tận. Người đến đây sang có, hèn có, già có, trẻ có và họ đều tìm được một mảnh trời riêng giữa sóng và gió, giữa sự ưu ái và thân thiện của thiên nhiên và con người.

Khám phá Canberra

Canberra, thủ đô Australia, là thành phố của hội nghị, giáo dục, du lịch và lễ hội. Đây là nơi mà chỉ vài phút từ trung tâm thành phố, khách có thể đi du thuyền trên hồ, thả bộ trong rừng hay dạo một vòng trên lưng ngựa trong một thung lũng nên thơ.

Du khách có thể khám phá Canberra bằng nhiều cách: đi xe buýt dừng theo tuyến tham quan, đi thuyền hay khinh khí cầu. Cũng có thể dùng phương tiện quen thuộc hơn là ô tô. Ra khỏi trung tâm thành phố, chỉ sau 10 phút trên ô tô là khách có thể thưởng ngoạn các thắng cảnh thiên nhiên xinh đẹp như vườn quốc gia, thác Ginninderra, sở thú hay thủy cung quốc gia.

Canberra còn nổi tiếng bởi một số lượng lớn bảo tàng và nhà trưng bày nghệ thuật tầm cỡ. Australian National Gallery phản ánh đời sống, văn hóa của đất nước này theo dòng lịch sử; National Museum of Australia biểu trưng cho sự đa văn hóa; và National Portrait Gallery thu hút khách thập phương với các bộ sưu tập tranh cổ điển và đương đại nổi tiếng. Aboriginal Dreamings Gallery là nơi lý tưởng cho những ai quan tâm đến các bộ sưu tập văn hóa bản địa. Với các di tích mang tính hoài niệm lịch sử của vùng đất này, thủ đô này cũng nổi tiếng về du lịch di sản, một loại hình đang trở nên phổ biến với người dân nơi đây.

Thú vị nhất là tòa nhà quốc hội, một công trình kiến trúc lớn nhất nước với 4.500 phòng, giống như một thành phố thu nhỏ. Đến đây, bạn có thể dự khán một chương trình làm việc của quốc hội mà lúc đông nhất có thể có 3.000 thành viên.

Những Kỳ Quan Trung Hoa

Trung Hoa đẹp và tráng lệ không chỉ bởi một nền kinh tế phát triển đồ sộ, vững vàng. Quốc gia này còn thu hút du khách nhờ vào những công trình kiến trúc văn hóa đồ sộ, vĩ đại và bất hủ. Được xây dựng từ bàn tay kỳ diệu của con người, đất nước Trung Hoa đã vinh dự sở hữu những kỳ quan vào loại tầm vóc bậc nhất thế giới, trở thành biểu tượng của sức mạnh, của sự uy nghiêm hùng vĩ và của cội nguồn nền văn minh. Những kỳ quan này đã góp phần đưa đất nước Trung Hoa lên tầm cao trong lịch sử phát triển, trở thành một quốc gia được thế giới ngưỡng mộ và tôn vinh.

VẠN LÝ TRƯỜNG THÀNH

Được UNESCO công nhận năm 1987, dài 6700 km tính từ đầu Bắc ở Sanhaihuang đến đầu Nam ở Sjajuihuang của tường thành.

Vạn Lý trường thành được xây dựng suốt hơn hai ngàn năm, từ thời nhà Chu vào thế kỷ VII trước Công nguyên cho đến mãi thời nhà Minh (1368-1644), kéo dài suốt hai mươi quốc gia phong kiến.

Người ta tính rằng nếu nối liền tất cả những bức tường đã xây dựng qua nhiều triều đại thì chiều dài của nó lớn hơn 50 nghìn km. Còn nếu sắp số gạch dùng để xây nên bức tường thành thì có chiều dài hơn cả đường xích

đạo. Trường Thành có tới gần 100 cổng và hơn 10.000 tháp canh. Đây là kiến trúc duy nhất của nhân loại có thể nhìn thấy từ vũ trụ.

LĂNG MỘ TẦN THỦY HOÀNG

Lăng mộ Tần Thủy Hoàng và đội binh mã ở Tây An được UNESCO công nhận vào năm 1987. Khu tượng binh nằm cách Tây An 35 km là kinh đô cổ nhất của Trung Hoa được xây dựng năm 221 - 259 trước Công nguyên dành riêng cho vị Hoàng đế đầu tiên đã thống nhất được đất nước Trung Hoa. Để xây dựng Tây An người xưa đã phải điều động tới 700 ngàn nhân công. Riêng trong cung điện ngầm dưới đất với diện tích 56,25km² này đã có tới 400 lăng mộ. Kho báu thực sự của khu lăng mộ này là đội binh mã bằng tượng đất sét với quân số lên tới 7400 người và 90 cỗ chiến xa có kích thước như thật. Công trình này đã được những người nông dân địa phương phát hiện năm 1974 khi đào giếng. Đây là một di sản có một không hai trên thế giới.

CUNG ĐIỆN MÙA HÈ

Nằm ở ngoại ô Bắc Kinh, cung Mùa Hè được xây dựng năm 1153, được xem là cung điện kinh điển của Trung Quốc. Năm 1888 nó được Từ Hy Thái hậu xây dựng mới lại hoàn toàn. Ở đây có một hành lang dài tới 728 m, được xem là dài nhất thế giới và được ghi vào sách kỷ lục Guinness. Đây còn có một chiếc thuyền bằng đá, là nơi Từ Hy Thái hậu thích dùng bữa trưa.

THIÊN ĐÀN

Với quần thể kiến trúc là một nét tinh hoa văn hóa, Thiên Đàn là di tích kiến trúc cổ có giá trị nghệ thuật vào loại bậc nhất ở Bắc Kinh Trung Quốc. Đây là nơi để các “Thiên tử” tiến hành lễ tế trời nên rất thiêng liêng. Nó còn

là thánh địa tế trời của triều đại Minh – Thanh được xây dựng vào năm Vĩnh Lạc thứ 18 dưới triều Minh (1420) nằm ở cửa Vĩnh Định của kinh thành Bắc Kinh. Thiên Đàn có 2 kiến trúc chủ thể là điện Kỳ Niên và Viện Khâu.

THIÊN AN MÔN

Thiên An Môn đã tồn tại hơn 6 thế kỷ qua, mang dáng đứng uy nghi tráng lệ, là một di sản văn hóa bất hủ cho nhân loại chiêm ngưỡng và tôn vinh. Quần thể công trình vĩ đại này do một vị Mộc công thời Triều đại nhà Minh tên Khoái Tường thiết kế và tổ chức. Thiên An Môn trước đây có tên là Thừa Thiên Môn, trải qua nhiều lần trung tu, đến đời nhà Thanh mới đổi tên thành Thiên An Môn. Thiên An Môn dưới chế độ Cộng hòa Nhân dân Trung Hoa có thêm quảng trường trung tâm với diện tích 50 ha rộng lớn, có thể chứa trên 50 vạn người. Thiên An Môn ngày nay là một quần thể chính trị, văn hóa, là trái tim và hơi thở của đất nước Trung Hoa mới.

Malaysia Quyến Rũ

Nền ẩm thực của Malaysia cũng đa dạng và phong phú đến tuyệt vời. Chiếm ưu thế là các món Hoa, An và Malay, nhưng cũng không khó khăn gì để tìm đến những nhà hàng châu Âu và các món Bắc Phi. Với nước dừa là nguyên liệu chủ yếu để chế biến, món ăn của Malay luôn thơm ngậy, ngọt ngào và đậm đà gia vị, có món dùng nhiều nguyên liệu ớt đến cay xé lưỡi nhưng cảm giác cũng thật khó quên.

Malaysia Quyến Rũ

Là một đất nước khá khiêm nhường, bình yên so với sự phát triển chung của các quốc gia khác trong khu vực, nhưng Malaysia lại hấp dẫn bất kỳ ai đặt chân đến mảnh đất này vì sự lộng lẫy, phồn thịnh và đặc sắc của nó.

Thủ đô Kuala Lumpur với những kiến trúc khổng lồ và hoành tráng như Tòa tháp đôi Twin Tower cao nhất thế giới, cột cờ cao nhất thế giới tại Quảng trường Độc lập, tháp truyền hình Menara Kuala Lumpur cao nhất châu Á dễ dàng làm du khách choáng ngợp bởi sự lộng lẫy và tầm vóc của nó. Tuy vậy, những tòa nhà chọc trời cũng không làm mất đi vẻ thanh bình duyên dáng của thành phố bởi những hàng cọ cao vút, thẳng tắp trải dài trên những con đường thuộc khu vực trung tâm và những mái vòm uốn lượn bay bổng rồi vút lên trời cao của nhà ga, của tòa án hay của những đền thờ Hồi giáo.

Rời Kuala Lumpur lộng lẫy, bạn sẽ như lạc vào một miền cảm xúc khác khi đến thăm Malacca, thành phố cổ xưa nhất với những dấu ấn về thời quá khứ vàng son và đầy màu sắc của Malaysia 600 năm về trước. Những con đường nhỏ uốn lượn quanh quanh, con sông Malacca vắt ngang thành phố

như một dải lụa xanh và

những ngôi nhà gỗ

nổi trên mặt nước, những tòa nhà mang đậm kiến trúc của Bồ Đào Nha và Hà Lan... đã mang đến cho không gian của “Venice châu Á” những cảm xúc hoài niệm êm đềm.

Cách đó không xa, cao nguyên Genting sẽ làm bạn thêm ngạc nhiên về đất nước xinh đẹp và hiền hòa này. Là khu nghỉ dưỡng cao cấp và hiện đại cách 1.800m so với mực nước biển, thành phố trong mây này vừa giúp bạn thư giãn trong không khí se lạnh, vừa có thể thử vận may của mình tại sòng bài De Genting.

Trở lại Kuala Lumpur, bạn có thể thả sức mình trong niềm vui mua sắm bất tận khi tìm đến khu China Town với những cửa hiệu giày dép, lụa tơ tằm và trang sức đầy màu sắc. Khu chợ Jalan Petaling càng hấp dẫn hơn với cảnh mua bán náo nhiệt suốt ngày đêm và vô số hàng hóa được chào mời với giá sale off 50 – 80% có thể làm bạn dốc cạn túi. Và cảm giác cũng thật tuyệt vời khi bạn lùng sục trong vô số hàng hóa để tìm ra được món đồ yêu thích với giá rẻ đến khó tưởng tượng nổi.

Nền ẩm thực của Malaysia cũng đa dạng và phong phú đến tuyệt vời. Chiếm ưu thế là các món Hoa, An và Malay, nhưng cũng không khó khăn gì để tìm đến những nhà hàng châu Âu và các món Bắc Phi. Với nước dừa là nguyên liệu chủ yếu để chế biến, món ăn của Malay luôn thơm ngậy, ngọt ngào và đậm đà gia vị, có món dùng nhiều nguyên liệu ớt đến cay xé lưỡi nhưng cảm giác cũng thật khó quên.

Đất nước Malaysia với sức phát triển mãnh liệt, nền văn hóa phong phú, kiến trúc lộng lẫy, ẩm thực đa dạng và niềm vui mua sắm vô tận sẽ thực sự là điểm đến đầy hấp dẫn cho khách du lịch Việt Nam và thế giới.

Đến Mỹ Thăm Vườn quốc gia Yosemite

Nằm trong địa phận bang California tại dãy núi Sierra Nevada, vườn quốc gia Yosemite cách Los Angeles 500km về phía bắc và San Francisco 300km về phía đông. Nơi đây được xem như một hòn ngọc thiên nhiên của vùng miền tây nước Mỹ.

Trải rộng trên một diện tích 3.000km^2 ở độ cao từ 600 - 4.000m, một cảnh quan thiên nhiên diễm lệ được vẽ nên từ những dáng cây cù tùng (sequoia) vững chãi, những vách đá hiểm trở, những thác nước cuồn cuộn mùa tuyết tan và cả dòng sông Merced thơ mộng lúc thu về. Đường như có một sự liên kết hỗ tương chặt chẽ giữa khoáng chất từ lòng đất và thảm thực vật bên trên trong quá trình phát triển và sinh tồn của hệ động thực vật này. Rõ ràng cây cối đã mọc lên tươi tốt ngay bên trên nền đá granit trơn nhẵn và có phần khô cằn này.

Thung lũng Yosemite và khối granit Half Dome

Đa số du khách khi đến đây đều chọn thung lũng Yosemite - dài 13km và rộng khoảng 1,6km - để cắm trại, nếu đó là vào dịp cuối tuần. Nhưng đôi khi

họ phải đặt chỗ trước cả năm! Ngoài ra, khách còn có thể ở tại nhiều khu nhà nghỉ được xây bên ngoài khu vực thung lũng. Những người từng đến Yosemite khuyên rằng, dù bạn đi bằng phương tiện cá nhân hay bằng xe bus, bạn phải chịu khó vất vả để "cuốc bộ" đó đây thì mới có thể chiêm ngưỡng được hết sự kỳ vĩ của vùng đất này.

Vị trí có lẽ thu hút nhất của Vườn quốc gia Yosemite là khu vực thác nước có cùng tên - thác Yosemite. Với độ cao 730m, đây là thác nước lớn thứ 5 trên thế giới. Vào mùa xuân khi tuyết tan là lúc thác Yosemite nước dữ dội nhất, trong khi vào cuối hè, chúng ta chỉ thấy còn lại một dòng nước nhỏ róc rách bên triền đá.

Núi đá

Nếu đi vào từ hướng tây, du khách sẽ thấy ngay khối núi El Capitan sừng sững. Vách đá tại đây là một mảng granit liền lạc cao đến gần 1.000m, và là niềm mơ ước của những tay leo núi nghiệp dư, bởi đây là vách núi cao nhất thế giới. Và nếu muốn, họ có thể men theo khoảng 70 "tuyến đường" trên vách đá để leo đến đỉnh.

Ngoài ra, biểu tượng chính của vườn quốc gia và thường xuyên trở thành một "logo thiên nhiên" của Yosemite trên các trang quảng cáo chính là "Half Dome" - khối granit hình "nửa mái vòm" vươn lên giữa trời xanh. Theo các nhà địa chất, sở dĩ phiến đá mái vòm này bị chẻ làm đôi là do tác động sỏi mòn từ các dòng sông băng từ cách đây vài ngàn năm. Vào mùa hè, các nhà leo núi rất thích được chinh phục phần mái cong của Half Dome với chiều cao 670m và độ nghiêng không quá 7 độ. Sự mạo hiểm của họ hẳn sẽ được đền bù một cách xứng đáng nhất khi từ đỉnh cao của mái vòm, người chiến

thăng sẽ có dịp phóng tầm mắt chiêm ngưỡng toàn bộ khu vực thung lũng bên dưới mà không hề bị một vật cản nào che khuất.

Muông thú

Vườn quốc gia Yosemite được thiên nhiên ban tặng cho một gia sản vô cùng quý báu, một hệ động thực vật rất phong phú. Tại đây, người ta đếm được không dưới 1.000 loài thực vật và 400 loài thú. Các sinh vật sống bên trong Yosemite được bảo vệ nghiêm ngặt dù chúng tỏ ra rất thân thiện với con người. Ban quản lý luôn nhắc nhở du khách cẩn trọng, nhất là không được tự tiện cho chúng ăn. Ngoài ra, để bảo vệ cảnh quan môi trường, các phương tiện lưu thông cá nhân luôn bị hạn chế trong khuôn viên vườn quốc gia. Thay vào đó, các tuyến xe bus sẽ phục vụ khách tham quan.

Và ý thức bảo vệ môi trường

"Không có một công trình nào do bàn tay con người tạo ra có thể so sánh được với Yosemite", đó là lời khẳng định của nhà tự nhiên học John Muir, người đã đề xuất ý tưởng thành lập khu bảo tồn tự nhiên Yosemite. Chính những bài viết của ông đã gợi ý cho các nhóm bảo vệ thiên nhiên và các nhà lập pháp thúc giục chính quyền liên bang ra quyết định bảo vệ vùng đất có "vẻ đẹp thiên nhiên thanh khiết" này.

Cây cù tùng tiêu biểu ở Vườn quốc gia Yosemite

Và đến ngày 30.6.1864, Tổng thống Abraham Lincoln đã ký quyết định không cho phép tư nhân khai thác thung lũng Yosemite. Đây là lần đầu tiên chính quyền liên bang Mỹ thông qua các biện pháp bảo vệ các khu vực thiên nhiên rộng lớn, vì lợi ích của toàn dân và của các thế hệ tương lai. Từ đó, trong tất cả các khu công viên quốc gia và các vùng đất thiên nhiên hoang dã khác của Bắc Mỹ, lực lượng chuyên trách các khu bảo tồn luôn cố gắng thực hiện được giấc mơ từ năm 1901 của nhà tự nhiên học John Muir, đó là "phải giữ gìn cho được nét tráng lệ, sự hùng vĩ và lợi ích to lớn của các khu rừng rậm hoang sơ của chúng ta, của các dãy núi và các cánh đồng cỏ bao la, thì mới hy vọng khuyến khích được mọi người đến đây tham quan và tận hưởng chúng, và như thế hình ảnh của tất cả các di sản này mới đến được trái tim của toàn thể công chúng".

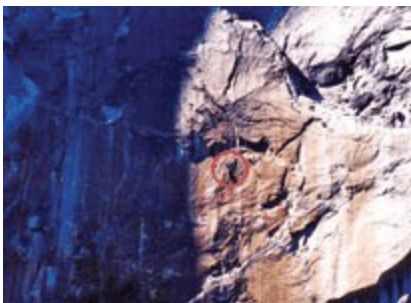
Gấu đen, biểu tượng của Yosemite

Mặc dù được gọi là "đen", nhưng bộ lông của loài gấu Bắc Mỹ này thường có màu nâu. Chúng hầu như không kén chọn thức ăn: vào mùa xuân,

gấu đen ăn các loại cỏ, rễ cây và cả côn trùng như mối, kiến, sâu bọ. Sang mùa hè, chúng có thể tìm thấy nhiều thứ quả chín mọng, đến mùa thu chúng nhấm nháp các quả sồi và sau đó bước sang giai đoạn ngủ đông. Bản tính gấu đen khá hiền lành và tại Yosemite, chúng đã quen với sự hiện diện của con người, thậm chí còn rất tò mò chui vào các lều trại và xe cộ trong công viên. Từ đó, đa số du khách tỏ ra khá thân thiện với loài vật này, song họ luôn được khuyến cáo trong bất cứ tình huống nào cũng không được cho gấu ăn, nhằm đề phòng bất trắc. Ban quản lý luôn gia cố và khoá kín các thùng đựng rác đồng thời cung cấp cho du khách đến cắm trại tại Yosemite các hộp đựng thức ăn chắc chắn. Nhưng một khi tìm thấy những chú gấu đen nào được đánh giá là "hung hãn", lực lượng bảo vệ có quyền bắn hạ để đảm bảo an toàn cho du khách.

"Đường hầm Wawona" với hơn 200 năm tuổi

Ngoài thác nước Yosemite, một gốc cây cù tùng to lớn nằm ở cổng vào

phía nam vườn quốc gia cũng thu hút khách không kém. Với chiều cao khoảng 70m và chu vi xấp xỉ 27m, cây cù tùng này được biết đến với cái tên "Wawona Tunnel Tree". Vào năm 1881, có hai anh em nhà nọ được thuê với giá 75 đôla để làm công việc cơi rộng ra một khe nứt ở gốc cây sau một đám cháy. Thế là, họ đã khoan sâu vào gốc cổ thụ và tạo ra một đường hầm dài 8m, đủ rộng để xe ngựa thời đó, và sau này là xe hơi, chạy qua. Từ đó, "tuyến đường hầm bằng gỗ" này dần dần nổi tiếng. Du khách đến đây rất thích thú khi được "chui" qua đẽ rồi... dừng lại chụp hình lưu niệm. Nhưng thật không may, đến năm 1969, một đợt tuyết rơi lớn và kéo dài đã khiến toàn bộ tán lá cây bị phủ đầy với khoảng 2 tấn tuyết. Kết cục, "chàng khổng lồ" đã ngã quy! Tuy nhiên, di tích gốc cây Wawona đã ngã đổ vẫn được lưu giữ và bảo quản cẩn thận, được xem như biểu tượng của một số phận nghiệt ngã trước thiên nhiên. Những khung hình về "Wawona Tunnel Tree" ngày nay vẫn đầy ấn tượng, thể như Wawona đang yên nghỉ trong giấc ngủ ngàn thu. Chứng nhân của sự trường tồn này hẳn sẽ còn mãi!

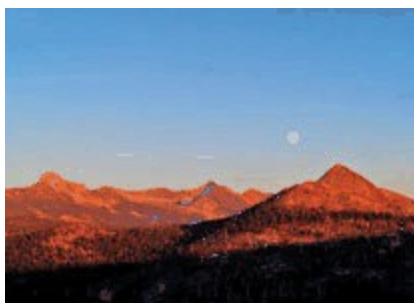
El Capitan hùng vĩ!

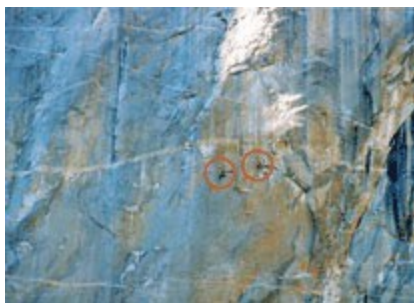
Chính ngay khi bạn đang đeo bám lưng chừng trên vách núi cheo leo của El Capitan, bạn mới cảm nhận được sự uy nghi và bề thế của khối núi đá này. Thú vị hơn, một khi được máy ảnh ghi lại, bạn sẽ nghiệm ra rằng, con người chúng ta sẽ trở nên "bé xiu" biết chừng nào trước một thiên nhiên bao la! Khi nhìn bức ảnh được chụp từ xa, chúng ta không tài nào biết được trong hai ô chữ nhật đó có gì (hình 1). Nhưng sau khi được phóng to lên (hình 2 và 3), thì mọi việc sẽ rõ: vách núi này không hề... nhỏ như chúng ta tưởng! Đúng vậy, trên thực tế các nhà leo núi mạo hiểm phải mất ít nhất 3 ngày mới có thể lên được tới đỉnh El Capitan!

Gặp lại vầng trăng xưa trên đỉnh Glacier Point

Ánh trăng tròn của buổi chiều tà ngày thứ năm 15.9.2005 không như bao ánh trăng khác. Bởi, chệch Hăng đêm đó đang xuất hiện ở vị trí cao nhất trên bầu trời Bắc bán cầu. Cao độ này chỉ được lặp lại sau đúng mỗi 19 năm, một chu kỳ được biết đến với cái tên "chu kỳ Méton", do nhà thiên văn học Hy Lạp Méton phát hiện ra vào năm 433 trước Công nguyên. Trong quá khứ, 57 năm về trước, cũng vào ngày 15.9 năm 1948, nhiếp ảnh gia Ansel Adams đã "bất tử hoá" ánh trăng tròn của chu kỳ Méton khi bấm máy từ đỉnh Glacier Point hiểm trở của Vườn quốc gia Yosemite: một bức ảnh đen trắng được chụp lúc 19 giờ 3 phút, theo lời tác giả, và được đặt tên Autumn moon (ảnh đen trắng).

Và như một huyền thoại, nhà vật lý Donald Olson vốn là người giải mã nhiều bí ẩn của thiên nhiên qua việc khảo sát các tác phẩm nghệ thuật nổi tiếng, đã nghiên cứu kỹ Autumn moon nhằm tìm ra ẩn số. Cùng với đồng nghiệp Russel Doescher và các sinh viên của mình tại Đại học Texas, ông đã dùng các phần mềm chuyên biệt để tính toán từ bản gốc bức ảnh và đã xác định lại được vị trí và thời điểm chính xác khi mặt trăng "của ngày xưa" xuất hiện. Và cuối cùng, Donald Olson quyết định chứng minh chu kỳ Méton là đúng. Với gần 300 phóng viên và nhiếp ảnh gia tháp tùng, cả đoàn sẵn ảnh đã tụ tập ngay trên đỉnh Glacier Point vào thời điểm thích hợp và... chờ đợi.

Đúng 18 giờ 52 phút ngày 15.9.2005, "vầng trăng xưa" tái hiện, được chụp lại với cùng một góc máy (ảnh màu), cùng một độ sáng và cùng một bố cục không gian, y hệt như nguyên bản Autumn moon của 57 năm về trước. Thế là, nhà vật lý Donald Olson đã có dịp chia sẻ với nhiếp ảnh gia Ansel Adams những cảm xúc về một khoảnh khắc vĩnh hằng của thời gian.

Vài nét về Vườn quốc gia Yosemite

Ngày 1.10.1890, thành lập Vườn quốc gia Yosemite
Năm 1984, Yosemite được UNESCO công nhận là Di sản thế giới

Diện tích: 3.000km²

Độ cao tối thiểu: 600m

Độ cao tối đa: 4.000m

Hai thời điểm thích hợp nhất trong năm để đến thăm Vườn quốc gia Yosemite là mùa xuân và mùa thu. Thác nước Yosemite đẹp nhất vào mùa xuân, lúc lưu lượng đạt cực đại khi mùa tuyết tan. Và rừng cây sẽ thay lá vào mùa thu, tạo nên một khung cảnh nên thơ trữ tình.

Singapore: Đêm dài bất tận

Bỏ qua những khu shopping dài dằng dặc trên đường Orchard, bỏ qua những khu ăn uống luôn rộn rã, hãy thử sống một đêm Singapore với cuộc sống của những người trẻ

Chơi đêm ở Sing bắt đầu từ đêm thứ tư, còn được biết đến là Lady night với đồ uống miễn phí (thường là champagne) cho chị em.

Các đêm từ thứ năm đến thứ bảy, bạn sẽ phải chen vai thích cánh trong những khu ăn chơi nổi tiếng như Chijmes, Zouk, Mohamed Sultan, Clarke quay, Boat quay.

8g tối những con đường đổ về Clarke quay bắt đầu tấp nập, lúc này vừa hết giờ cao điểm (nên xe hơi sẽ không bị tính phí đường EPS là 1 đô la Sing), những tuyến MRT - tàu điện ngầm) và xe buýt cũng chật ních. Để tìm được chỗ đậu xe hơi là cả một vấn đề, bởi vậy bạn nên đi taxi dù giá không hề rẻ.

Hãy ghé Hooters bar nổi tiếng với những cô gái phục vụ bàn trong bộ đồng phục áo thun trắng in hình cú mèo mắt mở to khiêu khích và chiếc quần soọc màu cam ngắn cùn cùn.

Đừng nhìn các cô đó lâu, mà hãy gọi cho mình một rô cánh gà chiên với nước sốt tự chọn đi kèm cùng vai bia Tiger tươi sảng sảng (bạn có biết bia Tiger xuất xứ từ Singapore và chiếm đến trên 60% thị phần bia của quốc gia này không nhỉ?).

Một quốc gia trẻ và năng động như Singapore, chơi đêm đã trở thành một phần không thể thiếu của cuộc sống

Nếu may mắn (vì hôm đó là sinh nhật của 1 thực khách) thì bạn sẽ được chiêm ngưỡng những cô gái phục vụ bàn thoát trở thành những nghệ nhân lắc vòng cực sao.

Rời Hooters bar vào quãng hơn 10g, hãy ghé Indochina. Bước qua hai tượng của chiến binh nhà Tần dựng sừng sững ngay cửa để vào khung cảnh kỳ ảo bên trong ngắm nhìn chiếc hồ cá khổng lồ đặt ngay giữa quầy bar.

Ngay kế bên Indochina bar là Attica huyền bí với hai tầng biệt lập và hai phong cách khác nhau hoàn toàn. Chắc chắn bạn sẽ phải xếp hàng khá dài theo dòng người và chẳng ai có ý kiến gì.

Nếu bạn muốn ghé thăm cả hai bar của Attica thì hãy hét thật to với cô bé bán vé qua ô cửa nhỏ tí xíu: “Attica Two” và chuẩn bị sẵn sàng 28 đô Sing nhé! Với số tiền đó bạn sẽ đổi được 2 đồ uống miễn phí.

Ở đâu bạn cũng có thể nhảy. Nếu có bị giẫm vào chân hay có vô tình giẫm vào chân ai đó, hãy nở nụ cười thật tươi và nói “I’m sorry” nhé. Nhưng bạn đừng trông đợi lời đáp, người Singapore nổi tiếng là “tinh vi”.

Có cả trăm chốn vui chơi ở Clark quay cũng như hàng ngàn chốn chơi

đêm của Singapore náo nhiệt chờ đón bạn

Còn nữa, ở đây cũng như ở rất nhiều bar, pub, disco tại Singapore, bạn sẽ thấy người ta cầm những cái bình to tương với cả chục cái ống hút cắm vào đó. Không cần phải hỏi người phục vụ đâu, vì đó chỉ có thể là vodka pha với một trong những loại sau: coke, lime juice, orange juice, green tea. Loại đồ uống này dành cho nhóm từ 3-4 người trở lên. Nếu muốn, với coupon lúc mua vé bạn cũng có thể gọi một ly này.

Quá nửa đêm, bạn còn chưa mệt thì không nên bỏ qua Ministry of Sound (MOS), sàn nhảy nổi tiếng của Anh Quốc đã có mặt tại Sing hơn nửa năm nay. Bạn sẽ đụng ngay 3 chiếc Ferrari, Mustang và Lamborghini đều màu vàng đậu ngạo nghễ ngay trước cửa.

Bước vào trong, rẽ phải, bạn sẽ bước vào phòng disco rộng nhất ở đây dành cho thể loại nhạc Trance.

Tiếp đến hãy vào thăm Purity room. Giống như tôi, chắc chắn bạn sẽ ngỡ ngàng vì một không gian trắng toát. Mục đích của căn phòng trắng này là DJ sẽ đổi màu cho căn phòng cứ 2 phút 1 lần. Và bạn sẽ ngất ngây với không gian màu sắc và nhạc Dance ở đó.

Qua căn phòng kế bên, những hình tròn, hình thoi đen trắng của thập niên 60 sẽ hút bạn vào không gian của những bản nhạc nhảy thời những năm 80 được DJ mix lại một cách tài tình.

Kết thúc vòng khám phá MOS sẽ là một căn phòng với lưới sắt, võng sắt, xích sắt... khá ghê rợn những thể loại nhạc Hiphop lại không hề ghê rợn chút nào.

Chỉ là 4 nơi tiêu biểu cho cả trăm chốn vui chơi ở Clark quay cũng như hàng ngàn chốn chơi đêm của Singapore náo nhiệt chờ đón bạn. Vấn đề là bạn có thể gom chút sức tàn sau những giờ shopping tơi bời hay hợp hành căng thẳng để xâm nhập vào cuộc sống Singapore về đêm hay không.

Singapore mùa giảm giá

Vào lúc này, Singapore đang từng bừng chào đón Mùa siêu khuyến mãi (đến 22.7.2007). Bạn có thể “shopping quần quật” với các chương trình giảm giá lên tới 70% cho hầu hết các mặt hàng ở khắp mọi nơi. Năm nay điểm shopping ở Singapore được bổ sung thêm 3 trung tâm là Central, Square 2 và VivoCity.

Chương trình Mua sắm khuya rất thuận tiện với sự góp mặt của 3 trung tâm trên và đại lộ Orchard, vịnh Marina và khu Bugis.

Để biết thêm về giá vé khuyến mãi cũng như các tour du lịch, bạn có thể gọi tới phòng vé của các hãng hàng không, các công ty du lịch hoặc liên hệ với Trung tâm Thông tin Singapore, lầu 4, 45 Lê Thánh Tôn, Q.1, TP.HCM – ĐT: (08) 8277646.

Không thể bỏ qua

1. Ăn cua rang tiêu và cua rang ớt (black pepper crab và chilli crab) ở Newton Circus trạm MRT Newton.

2. Nếu là lần đầu bạn ra nước ngoài, hãy đi thử tàu điện ngầm. Những trục trặc nho nhỏ trong lần đầu đi thử, sẽ là những trải nghiệm thú vị và có ích cho những lần đi tàu điện ngầm ở các nước khác.

3. Lên tầng 70 của khách sạn cao nhất Sing - Swiss Hotel vào buổi chiều, uống cà phê và ngắm toàn cảnh đất nước xinh đẹp này.

4. Mua đồ điện tử tại Sim Lim Square, càng lên tầng cao giá càng rẻ. Nhớ trả giá khoảng 60% nhé.

5. Xem phim suốt nửa đêm tại các rạp trên đường Orchard vào các tối thứ Năm đến thứ Bảy.

Trung Quốc: Hấp dẫn phố đi bộ mua sắm

Nhắc đến tuyến điểm Trung Quốc, du khách liên tưởng đến những giá trị di tích văn hoá lịch sử, danh lam thắng cảnh... Một trong những yếu tố khác tạo nên sức hút “thương hiệu” du lịch ở đây phải kể đến những khu phố đi bộ, mua sắm có hầu hết tại các thành phố lớn

Những khu phố đi bộ, mua sắm nổi tiếng nhất hiện nay phải kể đến Vương Phủ Tỉnh (Bắc Kinh), Nam Kinh Lộ, Thần Hoàng Miếu (Thượng Hải), Bắc Kinh Lộ (Quảng Châu), Quan Tiên (Tô Châu), Quảng trường Vô Lâm (Hàng Châu), Kim Mã Bích Kê (Côn Minh), Lầu Chuông – Lầu Trống (Tây An), phố Cao Tăng (Thừa Đức)...

Đi bộ giải stress

Quy hoạch khá tốt, thuận tiện cho việc mua sắm của du khách

Mục đích của chính quyền các thành phố lập ra các phố đi bộ, mua sắm nhằm phục vụ nhu cầu vui chơi giải trí cho cộng đồng nhân dân địa phương và phục vụ du khách. Một điều dễ nhận thấy là công tác quy hoạch những khu phố này khá tốt, vừa thuận tiện trong việc buôn bán của các doanh nghiệp, chủ cửa hàng, vừa thuận lợi cho người dân địa phương, du khách có dịp tham quan, khám phá, chủ yếu là mua sắm, ăn uống. Ngoài ra, đây còn là nơi người ta đến đi... bộ để giảm stress!

Tuỳ theo đặc trưng, vị thế của từng thành phố là những khu phố đi bộ, mua sắm với những cấp độ khác nhau. Có những khu như Nam Kinh Lộ chiều dài 5,5km băng qua nhiều con phố lớn, có những khu khá nhỏ chỉ

khoảng hai trăm mét như phố Cao Tăng. Phố biến nhất của những khu phố còn lại chiều dài từ 2 – 3km.

Dọc hai bên những khu phố đa phần là những trung tâm thương mại, siêu thị, cửa hàng buôn bán đủ các loại hàng hoá, từ đồ trang sức, mỹ phẩm, quần áo, kim khí điện máy, bánh kẹo, cho đến các mặt hàng lưu niệm đa chủng tộc từ cao cấp đến bình dân, các nhà hàng Âu – Á - Hoa, cho đến các loại thuốc chữa bệnh của người dân địa phương. Riêng về ẩm thực, có những khu dành riêng tổ chức loại hình này. Tại Nam Kinh Lộ, Vương Phủ Tỉnh còn có những rạp chiếu phim, nhà sách quy mô lớn. Có những mặt hàng, vật dụng tìm đồ mắt không thấy ở các nơi khác nhưng dạo vòng quanh các khu phố này bạn sẽ may mắn tìm được.

Nhiều loại hình vui chơi giải trí...

Quy mô và thu hút nhiều khách đến nhất phải kể đến Nam Kinh Lộ, Vương Phủ Tỉnh, hai nơi tập trung nhiều hàng hoá, dịch vụ nhất. Riêng Nam Kinh Lộ sức hấp dẫn còn có những chương trình diễn văn nghệ theo hình thức door show, windoor show của các nghệ sĩ thối kèn đứng trên các cửa sổ toà nhà dọc hai bên phố, hoặc các nghệ sĩ trong các trang phục rối cao khều đi qua lại trên đường để khách chụp hình lưu niệm... Phố Cao Tăng nằm trong khuôn viên chùa Phổ Ninh - một ngôi chùa nổi tiếng tại Thừa Đức tuy nhỏ nhưng khá độc đáo vì khu vực này trước đây là nơi ngụ của các vị cao tăng trong chùa, nay đưa vào phục vụ du khách; các nhân viên bán hàng trong các trang phục Trung Quốc xưa, cùng các chương trình biểu diễn xiếc, võ vật đời Mãn Thanh luôn thu hút sự quan tâm của khách. Trong khi đó tại cổ đô Tây An hai khu phố song song là Lầu Chuông – Lầu Trống là khu của người Hồi giáo, du khách như lạc vào không gian văn hoá của những người theo đạo Hồi từ trang phục cho đến ẩm thực. Phố Quan Tiên, Quảng trường Võ Lâm thì hấp dẫn bởi mặt hàng tơ lụa nổi tiếng vùng đất Giang Nam nơi ngày xưa nổi tiếng con đường tơ lụa.

Nếu du khách chuộng các sản phẩm hàng hiệu nổi tiếng trên thế giới,

thường tìm đến Nam Kinh Lộ, Vương Phủ Tỉnh và Bắc Kinh Lộ, trong đó giá cả tại Nam Kinh Lộ, Vương Phủ Tỉnh thường cao hơn tại Bắc Kinh Lộ. Nhưng cũng có nhiều du khách bị “trúng chương” khi mua nhầm “hàng hiệu” tại những khu phố này, vì thị trường Trung Quốc nổi tiếng nạn hàng giả, hàng nhái!

Đa phần các mặt hàng tại các khu phố đều để bảng giá. Trừ các trung tâm thương mại, siêu thị lớn khách không thể mặc cả. Còn lại khách có quyền trả giá, nếu không rất dễ bị “hớ”. Thường các mặt hàng lưu niệm tại các khu phố đều có chương trình khuyến mãi, phổ biến nhất là đồng giá 10 tệ/1 cái hoặc 10 tệ/3 cái, du khách tha hồ lựa chọn.

Có dịp đi vòng các phố đi bộ, mua sắm Trung Quốc để liên tưởng con đường Đồng Khởi, TP.HCM, một dự án khu phố mua sắm, đi bộ đã “đi bộ trên giấy” gần mười năm nay!

Đến Bắc Kinh - Hai chiều Văn Hóa

Đến Bắc Kinh người ta có thể gặp những shop thời trang dưới những mái ngói Vương Phủ Tỉnh rớt lại từ thời cổ, trung đại. Trong công viên, nơi này người già tập thái cực quyền, nơi kia đám thanh niên lại tự tập khiêu vũ, nhảy hiphop hay ván trượt (skateboard)...

Xáo trộn vật chất

Trung Quốc mở cửa, khoảng cách đô thị - nông thôn ngày càng xa

Sự chênh lệch giàu - nghèo, đô thị - nông thôn ngày càng cao. Ngân hàng Thế giới xếp Trung Quốc hàng thứ 6 thế giới về tăng trưởng GDP (đạt 1500 tỉ USD). Trong khi đó, căn cứ trên chỉ số phát triển con người mà để đánh giá sự giàu có tổng thể của người dân một quốc gia thì Liên hiệp quốc lại xếp Trung Quốc đứng thứ 99 trong bảng xếp hạng các nước.

Trong những năm 2001-2003, khi những học giả tự trào của Bắc Kinh phản tỉnh: “Phát triển ư? Rõng đâu chả thấy, chỉ thấy những cây trục ngày càng vương trên đầu những di tích cứ như thể những cánh chim lạc!”. Đùng một cái, thị trường địa ốc và chứng khoán lên cơn sốt, mỗi mét vuông đất dưới chân người dân thủ đô tăng đến 15.000 nhân dân tệ/m² (30 triệu đồng Việt Nam/m²).

Ông Phát, một cư dân Bắc Kinh cho biết: “Trước đây kiếm miếng đất ở thủ đô là chuyện dễ như chơi. Ông nhạc (bố vợ) tôi lái xe cho văn phòng chính phủ cũng được cấp đất ở Vương Phủ Tỉnh. Ngày nay, năm mơ cũng không thấy. Các cô gái Bắc Kinh bây giờ lấy chồng, tiêu chí đầu tiên có thể là nhìn vào... hồ sơ bất động sản!”

Thủ đô là nơi thụ hưởng những giá trị và các vùng nông thôn hàng ngày đang trả giá hy sinh cho sự phát triển. Trước khu mua sắm Yashow hiện đại, có thể thấy những đoàn phụ nữ từ Tây Tạng rỗng rảnh gửi đồ trang sức bạc, sừng sơn dương, thổ cẩm lê lá bán trên những vỉa hè lấm bụi. Bóng họ chìm khuất dưới những building hiện đại City Hotel, China View...

Hai chiều văn hóa

Xe đạp vẫn xuất hiện bên cạnh những nhãn hiệu xe hơi hiện đại, biểu trưng của hai chiều thời gian ở Bắc Kinh

Năm 2002, chưa đầy một năm sau khi TQ gia nhập WTO, Starbucks, một nhãn cà phê biểu trưng của đô thị văn hóa Mỹ hiện đại xuất hiện trong Tử Cấm Thành, gây choáng cho những nhà theo chủ nghĩa dân tộc Trung Quốc. Ba năm sau, trên khắp những đường phố Bắc Kinh, người ta thấy tràn ngập các hiệu fast-food lừng danh: McDonald's, Kentucky... những shop hàng thời trang cao cấp: Armani, Louis Vuitton, Gucci, Tiffany...

Tuy nhiên, người ta vẫn an tâm đô thị cổ hơn 3.000 năm tuổi này hoàn toàn có khả năng đề kháng lại nguy cơ bị cán phẳng văn hóa, nguy cơ lai tạp mưa Âu gió Mỹ. Người ta vẫn thấy người lớn tuổi ở Trung Quốc giữ được thói quen tụ tập những nơi công cộng để biểu diễn kịch, hát hò, khiêu vũ, tập dưỡng sinh... Trong khi đó, một thanh niên thế hệ 8X hiện nay tốt nghiệp đại học có thể kiếm được trên 1.500 USD/tháng sẽ có không gian chọn những bar phía đông Tử Cấm Thành để xài tiền trong những trò giải trí hiện đại và “Mỹ” hơn...

Người phụ nữ Tây Tạng đang bon chen giữa một Bắc Kinh hiện đại để buôn bán những món hàng lưu niệm ế ẩm

Điều làm yên lòng những nhà truyền thống, dân tộc chủ nghĩa là tiếng Hoa vẫn là ngôn ngữ. Tiếng Anh - ngôn ngữ toàn cầu trở nên vô hiệu ở thủ đô Bắc Kinh. Trên truyền hình, một giáo sư đại học Thanh Hoa cho rằng, chính ngôn ngữ mới là “phần mềm văn hóa” giúp cho quốc gia đông dân này giữ thể diện trước một thế giới đang xu thế cán phẳng.

Trong gần 15 kênh truyền hình của CCTV (Đài truyền hình trung ương Trung Quốc), thì chỉ có kênh CCTV9 phát bằng tiếng Anh và công nghệ sản xuất truyền hình theo kiểu mẫu của Reuters. Trên những tờ báo, tạp chí như: Trung Quốc ngày nay, Văn hóa Doanh nhân, Ngôi nhà Digital... đến các tạp chí thời trang tiêu dùng phát hành tại thủ đô Bắc Kinh, tiếng Anh đang có dấu hiệu xen vào (không đáng kể) giữa những dòng chữ góc gác tượng hình.

Trong lúc người dân trẻ Bắc Kinh, ngồi trong chiếc xe hơi Chery “Made in China”, Toyota của Nhật phóng nhanh trên đại lộ, cuộc sống truyền thống chậm chạp trong hình ảnh chiếc xe đạp khung nhôm ghi-đông gắn chuông rơi rớt từ quá khứ vẫn diễn ra đầy sống động.

Đến Vân đồn thăm thương cảng xưa

Từ sớm, có mặt tại cảng Cái Rồng đón tàu chợ để đi đảo Quan Lạn (huyện đảo Vân Đồn, Quảng Ninh). Gọi là tàu chợ thật đúng nghĩa bởi nó chuyên chở tất tần tật từ hành khách, hàng gia dụng, điện máy, bia, nước đá, mì gói, rau củ... cho đến hàng chục lồng heo, gà chất san sát.

Nhưng được cái là khởi hành đúng giờ, sắp xếp đầu vào đây và khách không bị hành, nhồi nhét, chật đẹp như xe đồ ở đất liền. Vả lại, nghe đâu là chuyến duy nhất khởi hành trong ngày nên cũng chẳng ngần ngại bước lên thuyền, bắt đầu một cuộc "đi bụi" đầy lý thú.

Biển êm như ru

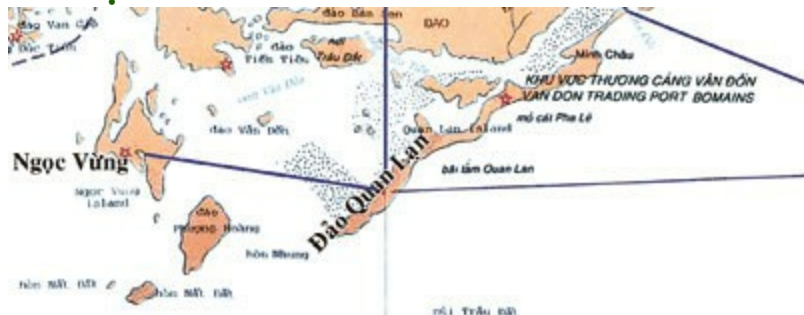
Thủy triều xuống, thuyền len lỏi giữa quần đảo Vân Hải. Những đảo đá dường như từ từ vươn cao lộ dạng vô số hang chân sóng, hình thù kỳ dị. Không gian chung quanh tĩnh lặng, mặt biển không chút gợn sóng. Cảnh sắc thiên nhiên hùng vĩ gợi nhớ đến thương cảng Vân Đồn vang bóng một thời.

Chọn nơi này làm thương cảng, hẳn các bậc tiền nhân đã tiên liệu kỹ lưỡng, vừa gần Biển Đông lại nằm giữa vùng kín gió với nhiều đảo đá, đảo đất đan xen. Hơn nữa, thương cảng khá xa đất liền nhằm ngăn chặn người ngoại quốc dò xét tình hình, chưa kể cảng Vân Đồn xưa kia không có bến cảng giống như thương cảng Hội An ở đằng trong và Phố Hiến ở đằng ngoài

sau này. Mà dàn trải nhiều bến thuyền trên biển, suốt chiều dài hàng chục cây số từ đảo Quan Lạn đến tận đảo Ngọc Vũng.

Sản vật của đảo

Nhiều năm qua, Quan Lạn không chỉ thu hút khách du lịch bằng những bãi tắm đẹp tuyệt mà còn nổi tiếng bởi có nhiều đặc sản như sá sùng, hải sâm, bào ngư. Tuy nhiên, hải sâm, bào ngư hầu như ngày càng khó khai thác vì hiếm, riêng sá sùng (sa trùng) hay còn gọi là sâu cát - phơi khô, chế biến thành món ăn bổ dưỡng hiện vẫn còn. Song, giá cả có lúc lên tới hơn 1 triệu đồng một ký dạng khô. Ngoài ra, rượu Ngán cũng là đặc sản tăng lực. Thoạt nhìn Ngán giống con nghêu nhưng hai vỏ màu đen hay ẩn mình dưới đầm Sú Vẹt hoặc Đước. Thông thường sau khi bắt về, phải tách vỏ lấy gan và tiết hoà cùng rượu nếp, rồi đưa cay với món sá sùng chiên vàng rộm khá là bắt...

Ngọc Vũng tức ngọc phát sáng, cái tên đầy ẩn tượng của hòn đảo nhỏ nằm cách đảo Quan Lạn khoảng 6 hải lý, được xem là đảo xa nhất của huyện Vân Đồn. Theo bác Phạm Văn Nghi 90 tuổi, sống lâu năm tại Ngọc Vũng: Quần đảo Ngọc Vũng gồm 42 đảo lớn nhỏ, và Ngọc Vũng có diện tích lớn nhất. Xưa kia nơi này vốn nổi tiếng nhiều ngọc trai thậm chí vào ban đêm, ánh sáng lấp lánh phát ra từ ngọc trai làm rực cả một vùng.

Đảo Ngọc Vũng, ít người biết có lẽ do xa xôi cách trở, nhờ thế mà bãi biển với bờ cát thoai thoải, rặng phi lao cổ thụ xanh mướt, những dãy núi chập chùng ôm ấp... vẫn còn hoang dã lạ thường. Bởi ít có bàn tay của những người đi và làm du lịch.

Đến Cà mau - Viên ngọc Đất Mũi

Đứng từ Đất Mũi hướng về phía đông nam, dễ nhận ra một cụm đảo xanh rì nổi lên giữa biển trời bao la. Cụm đảo Hòn Khoai còn giữ nét hoang sơ, yên tĩnh được xem như viên ngọc của đất mũi

Cụm đảo Hòn Khoai thuộc xã Tân An, huyện Ngọc Hiển, cách đất liền 18 cây số, gồm Hòn Khoai, Hòn Tượng, Hòn Sao, Hòn Đồi Mồi, Hòn Đá Lẻ... tạo thành một kiệt tác của thiên nhiên. Trong đó, Hòn Khoai nổi lên uy nghi và hùng vĩ với diện tích 561ha, cao 318 mét. Thời Pháp thuộc, trên địa bạ ghi tên hòn đảo này là Poulo Obi.

Đại ngàn giữa biển khơi

Bãi biển Hòn Khoai

Nhìn từ trên cao, đảo có hình dáng như củ khoai nhưng theo truyền tụng dân gian, sở dĩ gọi Hòn Khoai là vì từ xa xưa đến nay, trên đảo có nhiều giống khoai rừng, có thể do cư dân mang tới trồng từ lúc mới khai hoang, cứ đến mùa mưa là chúng đua nhau mọc, chủ yếu là khoai từ gai. Hằng năm dân trên đảo và đất liền thường kéo ra thu hoạch, coi như món quà hào phóng thiên nhiên ban tặng.

Từ cửa sông Rạch Gốc, ngồi tàu mất khoảng hai tiếng rưỡi sẽ đặt chân lên Hòn Khoai, vừa tới bãi Nhỏ, thật khoan khoái, nhẹ nhàng hít thở không khí

trong lành. Có thể nói đây là một khu du lịch sinh thái lý tưởng nằm giữa trùng khơi, biển rộng hiền hoà. Càng thích thú khi chúng ta men theo các bãi bồi hoặc vòng qua bãi Lớn ngắm nhìn những vách núi cheo leo, những hòn đá cuội trầm tĩnh vô ngôn, xen kẽ những khóm hoa rừng. Hòn Khoai là loại đảo đá, đồi và rừng thiên nhiên hoang dã, cây cối mọc um tùm tạo nên một "đại ngàn" giữa biển khơi. Mọi thứ còn nguyên, chưa bị ai tàn phá.

Điểm du lịch sinh thái tuyệt sắc

Lần theo những triền đồi thoải thoải uốn theo hình tròn ốc, băng rừng, lội suối, vừa đi vừa ngắm nhìn những mảng xanh thơ mộng được bố trí thành nhiều tầng. Đặc biệt là những gốc cổ thụ - dấu ấn của một vùng đất có bề dày lịch sử vài trăm năm. Đến với Hòn Khoai, du khách sẽ có dịp ghé thăm trạm ra đa và ngọn hải đăng, một trong những ngọn nằm trong hệ thống đèn biển Cần Giờ, Côn Đảo, Phú Quốc. Hòn Khoai có mặt sớm nhất tại hải phận Việt Nam được người Pháp xây dựng từ đầu thế kỷ 20 nay vẫn còn nguyên vẹn. Bộ Văn hoá - Thông tin đã công nhận là di tích - thắng cảnh cấp quốc gia kể từ năm 1994.

Hòn Khoai chẳng những là một danh thắng của Cà Mau mà còn là nơi ghi dấu chiến công vang dội của thầy giáo Phan Ngọc Hiến đã cùng dân chúng chiến đấu chiếm Hòn Khoai từ tay giặc Pháp vào năm 1940. Hòn đảo chứa đựng bao huyền thoại về một thời khai hoang mở cõi, nơi hội tụ nhiều cảnh quan tươi đẹp. Đặc biệt là suối nước trong veo - những dòng sữa tươi mát của đảo cùng với một quần thể động thực vật phong phú luôn mời gọi du khách đến chiêm ngưỡng và khám phá. Dưới các tán rừng già và trong các khe đá còn có trăn hoa, kỳ đà, sóc bụng trắng và hơn 20 loài chim quý. Anh Phan Châu Tuấn, Hạt trưởng Kiểm lâm Hòn Khoai phấn khởi nói: Ngoài việc trông nom, bảo vệ rừng, bộ phận kiểm lâm còn trồng mới 35ha rừng, thả nai và 3.000 con trăn gấm đen để bổ sung cho tài nguyên rừng”.

Tiệc giữa đại ngàn

Ngọn hải đăng ở Hòn Khoai

Khách du lịch đến Hòn Khoai, điều thú vị nhất là bày tiệc giữa rừng, nơi có những tán dù cổ thụ hoặc quây quần bên bờ suối nghe nước róc rách, nghe tiếng chim kêu ríu rít. Trong không gian đó, vừa thưởng thức những món đậm đà hương biển như sò, vẹm, tôm tích, sù... vừa hát cho nhau nghe những bài tân cổ hoặc những làn điệu dân ca mượt mà của xứ biển.

Tại hòn đảo ngọc này, ngoài những thảm thực vật nguyên sinh với nhiều cây rừng quý hiếm như lim, trắc, sến, sao, dâu... còn có các loài cây ăn trái như ổi, xoài, mít, chuối... những dây leo chằng chịt uốn lượn trên những tàn cây rậm lá. Bờ biển còn có nhiều rong biển bám trên đá cũng là những vị thuốc mát và bổ... Hòn Khoai còn là một kho tàng dược thảo quý giá như: huyết rồng, kỳ hương, phục linh, thiên niên kiện, rán bay, thần thông, cát lồi, nấm linh chi. Nếu có những ngày nghỉ dưỡng, nhớ đến Hòn khoai để dự tiệc giữa đại ngàn, thưởng những món từ rau rừng thảo dược.

HẾT PHẦN 11